

تبیین رویکرد نظام حقوقی ایران در موضوع قتل ترحم آمیز

مرتضی راسته*

کارشناس ارشد حقوق جزا و جرم‌شناسی دانشکده حقوق و علوم سیاسی دانشگاه آزاد اسلامی واحد چالوس

خلاصه

قتل ترحم‌آمیز یا اتانازی یکی از موضوعاتی است که خصوصاً در نیم قرن اخیر مورد بحث محافل حقوقی، پزشکی، اخلاقی و مذهبی قرار گرفته است. هدف اصلی از ارتکاب این نوع قتل، رهانیدن بیمار صعب‌العلاج از درد و رنج می‌باشد و بدین‌خاطر اتانازی به معنای قتل ترحم‌آمیز یا مرگ آسان به‌کار می‌رود. در حال حاضر این موضوع در محافل مذکور مطرح است که آیا پزشک این حق را دارد که بیمار صعب‌العلاج را با درخواست او و یا در مواردی بدون درخواست او به انگیزه‌هایی از درد و رنج به قتل برساند. در این خصوص دیدگاه‌های متفاوتی بین متخصصان علم اخلاق، پزشکان، حقوقدانان و عالمان مذهبی کشورهای مختلف با توجه به نظام سیاسی، فرهنگی و دینی حاکم بر آنها وجود دارد، و هر یک از بُعد تخصصی خود به بررسی موضوع پرداخته‌اند. در این میان در کشور ایران، با توجه به اینکه قتل ترحم‌آمیز یک موضوع تقریباً جدید می‌باشد و فکر و طرح آن از کشورهای اروپایی برخاسته است، اطلاعات کامل و به‌تبع آن، نظرات و دیدگاه‌های جامعی وجود ندارد. اما آنچه که در رویه نظام کیفری ایران مشاهده می‌شود این است که جرم خاصی تحت عنوان قتل ترحم‌آمیز پیش‌بینی نشده است. انگیزه ترحم نسبت به مقتول در کشتن وی و یا فشارهای روانی یا اقتصادی ناشی از نگهداری فرد بیمار و ناتوان نیز هیچ‌گونه عذر قانونی یا کیفیت مخففه‌ای در این‌گونه قتل‌ها برای قاتل فراهم نمی‌آورد. این تحقیق با هدف تبیین و ارزیابی مفهوم اتانازی و انواع آن و با رویکردی توصیفی-تحلیلی، موضوع مورد بحث را در نظام حقوقی ایران تشریح می‌نماید.

کلمات کلیدی: قتل ترحم‌آمیز، بیمار صعب‌العلاج، اتانازی، مرگ آسان، درد و رنج.

مقدمه

اولین نعمتی که خداوند به انسان ارزانی فرمود موهبت حیات است؛ نعمتی که همواره در معرض تهدیدها و آفات گوناگون قرار داشته و بشر را در تب و تاب حفظ و حراست از آن قرار داده است. متأسفانه در طول حیات آدمی همیشه احتمال وقوع حوادثی وجود دارد که نعمت زندگی را در نظر، سخت و طاقت‌فرسا می‌نمایاند؛ به‌نحوی که حتی برخی حاضرند از آن چشم پوشیده، عاجزانه در طلب خاتمه دادن به آن هستند. وجود بیماری‌های هولناک و مصائب گوناگون

*Email: morteza.rasteh6372@gmail.com